

Pöytäkirja, tehty Suomen
Eduskunnan Pankkival-
tuusmiesten kokouksessa
6 päivänä helmikuuta
1918. kello 12 päivällä. Läs-
nä olivat puheenjohtaja
herra Gylling, valtuus-
miehet Vapaaherra Palmén
ja herrat Mäki sekä Ståhl-
berg ynnä varamiehet E-
loranta ja Karjalainen.

18

Puheenjohtaja herra Gylling
antoi pöytäkirjaan otettavaksi seuraa-
van kirjallisen lausunnon:

"Pankkivaltuusmiehet viime kokouk-
sessaan tammikuun 31 päivänä päätti-
vät, että Suomen Pankki oli avatta-
va yleisölle samana päivänä taralli-
seen aikaan. Kvaamisesta ei kuiten-
kaan tullut mitään, sillä yhtä vä-
hän pankin johtokunta kun sen vir-
kamiehito" saapuivat silloin toimian-
sa hoitamaan.

Tämän jälkeen minä sain kutsun
perjantai aamuna helmikuun päivä-

nä saapua Senaatin rakennukseen
 kansanvaltuus kunnan raha-asian
 osastoon, josta minua pyydettiin Pank-
 kivaltuusmiesten puheenjohtajana ole-
 maan läsnä Pankkia Valtuuskunnan
 halluun otettaessa. Pankkiin saavutte-
 ani pääsin pihanpuolisesta ovesta pan-
 kin huoneistoon, jonne johtavat ovet
 oli otettu auki mutta vartiointina
 ja tapasin Pankin toimistossa paitsi
 kansanvaltuuskunnan valtuutettuja
 ja vartiostoa, pankkivaltuusmiehen,
 herra Ståhlberg ja Pankin ylikamree-
 rin, herra Mannelinin, jotka ilmoitti-
 vat, että heidät oli punakaartin a-
 vulla pidätetty ja tuotu paikalle.
 Kansanvaltuuskunnan valtuutettu
 ilmoitti tällöin, että Pankin kassa-
 holvien ovet oli murrettavat auki ja
 Pankki avattava, pyytään läsnäole-
 via pankkivaltuusmiehiä olemaan
 läsnä pankin kassojen inventauk-
 sessa.

Jo edellisellä päivänä pidetyssä
 pankkivaltuuston kokouksessa, jolloin
 oli ilmeistä, että vaikkakin pankki-

valtuusmiehet päättäisivät pankin avata, päätös jäisi toteuttamatta pankin virkailijan lakon johdosta, lausuin pöytäkirjaan, että puolestani katson tuon lakon pankille onnettomaksi.

Kun Pankkia kohtaan nyt kuitenkin oli käytetty väkivaltaa, ilmoitin että katson velvollisuutenani pankkivaltuusmiehenä olevan pankin puolesta valvoa inventtausta ja yleensä toimia siten, että Pankki ja sen omaisuus säilyisi vaurioitta.

Jonkun aikaa myöhemmin alettiin Pankin holvien avaaminen, jolloin ensinnä määrättiin lukot johtokunnan huoneessa olevaan holviin, jossa olevasta kassakaapista löytyi kahsoiskappaleet pankin muihin holveihin. Näistä avaimista otettiin kolmen yläkerroksen kassan avaimet. Kassakaappi sulettiin samalla ja otin minä hattuuni sen avaimen, jottei pankin muihin holveihin ennen niiden inventtaamista voitaisi päästä, jonka jälkeen holvi sinetöitiin. Näin-

tussa kolmessa yläkerran kassassa toimitettiin sen jälkeen inventtaus, jossa myöskin oli pyynnöstäni läsnä kutsuttuna pankkivaltuusmies Huotari. - Inventtauksen jatkuessa herrat Ståhlberg ja Kannelin, jotka kieltäytyivät ottamasta inventtaukseen osaa, saivat sen jälkeen kuin heidän pyynnöstään olin siitä kansanvaltuuston valtuutetulle huomauttanut, tilaisuuden poistua pankista.

Sittenkin mainitut kolme kassaa oli inventtoitu ja tulos verrattu kassakirjaan, havaittiin kassat 3 ja 4 pitävän yhtä kassakirjan säästön kanssa jotavastoin kassassa №2 oli melkoinen summa yli kassakirjan osottaman säästön, pääasiassa ruplia. Näiden kassojen avaimet jätettiin sitten kansanvaltuuston määräämien kassanhoitajien haltuun. Sittenkin toimitus kello 5 i.p. aikana oli päättynyt, poistuttiin pankista. -

Tammana iltana kello 8 jatkettiin inventtausta, jolloin inventattiin holvikassa, sekä vaskirahan vaihtokassa.

Kümme mainitussa kassassa havaittiin
 kirjoihin verrattaessa vähäisen vajaus-
 kolvikassa sensijaan vastasi kirjo-
 jen osottamaa säästöä. - Inventtoimi-
 sen päätyttyä olin edelleen haltuu-
 ni johtokunnan holvien kaksoisa-
 vaimia sisältävän kassakaapin avai-
 men ja samalla kassaholvin kaksi-
 avainta, kolmannen jäädessä kansan-
 valtuuston valtuutetuille, koska ha-
 lusin ainakin toistaiseksi pankin
 puolesta valvoa kassaholvin sisältä-
 män arvokkaan omaisuuden käyttöä.
 Inventtaukseen ottivat myös osaa
 pankkivaltuusmiehet Käki ja Huo-
 tau. -

Sunnuntaina, helmikuun 3 päivänä
 avattiin pääkassan ovet ja toi-
 mitettiin inventtaus, jolloin kassan
 havaittiin vastaavan kassakirjan
 osottamaa säästöä tammikuun 26
 päivänä. Inventtauksessa olin läsnä. -

Helmikuun 5 päivänä vihdoin
 otettiin minun läsnä ollessani avai-
 mit kahteen vielä inventtaamatta
 olevaan vaihtokassaan / Dammertin ja

Siivenin / ja toimitettiin senjälkeen niiden inventtaus pankkivaltuusmies Mäen ja Huotarin läsnäollessa. Kassassa oli täsmälleen oikea määrä rahoa.

Helmiikuun 6 päivänä inventtoitiin Pankkivaltuusmies Mäen läsnäollessa Wiksterin kassa - oli 100.000 markkaa.

Yksi vaihtokassa, Aspelundin, on vielä inventtaamatta ja siihen samoin kuin muihin pankin holvihin, joissa inventtausta ei vielä ole toimitettu, kuuluvat avaimet, säilytetään johtokunnan huoneen holvissa olevassa kassakaapissa, jonka avain on minulla.

Inventtausluettelot mainituista kassainventtauksista liitetään tämän pöytäkirjan ohien.

Holvikassan kaksi avainta säilytän hallussani valvoen samalla rahojen ottamista maanantaihin tämän kuun 4 päivään jolloin ne luovutan kansanvaltuuston määräämälle valtuutetulle, kolmannen avaimen jäädes-

sä pääkassaa hoitamaan määrätyle henkilöille."

Herra Gylling piti tilannetta sellaisena että Pankkivaltuusmiesten oli otettava harkittavaksi, mihin toimienpitisiin voitaisiin ryhtyä Pankin hoidon järjestämiseksi. Tässä suhtessa voitaisiin ajatella väliaikaisen johtokunnan asettamista Pankkia hoitamaan.

Papaaherra Palmén antoi seuraavan kirjallisen lausunnon:

"En odottanut kutsumusta pankkivaltuusmiesten kokoukseen, sitten kun monta päivää peräkkäin kaikkia viranomaisia oli asevoimin estetty Suomen Pankkiin saapumasta, jonka lisäksi on saatu tietää, että murtautumalla on pyritty ja päästy pankin kassoihin sekä jätetty siinä säilyvät varat oikeudettomien henkilöiden haltuun. Tällaisten tapausten jälkeen valtuustolla ei tietenkään ole mitään mahdollisuutta Suomen Eduskunnan edessä vastata sille uskotun tehtävän suorittamisesta eikä valtuuston val-

vonnan alaisista varoista. Ja kun
 kansan yleisillä vaaleilla lailli-
 sesti valittuja edustajia samaan ai-
 kaan on väkivalloin kohdettu, vielä-
 pä yksi heistä on tullut murhatuk-
 si, muiden arvatenkin vain pakene-
 malla välttäessä samaa kohtaloa, ja
 päivä päivältä ilman Suomen Edus-
 kunnan myötaraiikutusta, vieläpä
 sen ennakolta siitä mitään tietä-
 mättä, julaistaan määräyksiä, muka
 yleisinä lakina noudatettaviksi,
 on tämä Suomen Eduskunnan sekä
 koko kansamme oikeuksia polkevaa
 vallankaappauspolitikkaa, minkä
 vertaa liene vaikea monen kansan
 aikakirjoista löytää. Valtiopäiväin
 asettamien valiokuntain ja valtuus-
 tojen toiminnalle se muodostuu suo-
 rastaan voittamattomaksi esteeksi.
 Näissä oloissa en siis voi muuta kuin
 ilmoittaa pankkivaltuusmiesten pöy-
 täkirjaan vastalauseeni niitä moni-
 naisia oikeuden loukkauksia vas-
 taan, joita on tehty, ja vaatia että
 Suomen laillisesti valittu Eduskun-

ta asetetaan tilaisuuteen jälleön täysilukuisena sekä Suomen perustuslain sille ja sen kaikille jäsenille takaaman turvallisuuden suojassa kokoontumaan sekä vapaasti päättämään muun muassa siitä, mikä Suomen Pankkiin nähden osottautuu kansalle ja isänmaalle tarpeelliseksi.

Kapteeni Palmén lausui vielä, ettei hän voinut ryhtyä mihinkään laittomiin toimenpiteisiin Pankin hoitoon nähden.

Herra Ståhlberg pyysi pöytäkirjaan otettavaksi seuraavan kirjallisen lausunnon:

"Perjantaina tämän helmikuun päivänä kello 7 aamulla tuli asuntooni viisi miestä, ilmoittain olevansa milisiilaitoksesta ja esittävän "Eero Haapalaisen" allekirjoittaman määräyksen kutsumaan ja tuomaan minut toimittamaan Suomen Pankin inventausta mainittuna päivänä. Pidätettyinä vietin minut siten poliisikamarin ja kahden tunnin jäl-

keen, edelleen kahden milisimiehen
 saattamana senaattiin, jossa minua
 sekä sinne kotoaan tuotua ylikam-
 meri S. P. Mannelin'ia pidettiin
 punakaartilaisen vartioimana, kun-
 nes kaksi kiväärillä varustettua
 punakaartilaista kello 11. a. p. vei mei-
 dät Suomen Pankkiin, pihan puo-
 leisesta ovesta suureen toimitussa-
 liin. Siellä meidät asetettiin pistin-
 kiväärillä varustetun punakaarti-
 laisen vartioitaviksi ja entinen edus-
 taja W. Perttilä sekä joku muu mille
 tuntematon mies ilmoittivat halutta-
 van, että me olisimme mukana Suo-
 men Pankin varojen inventauksessa,
 antaen tietoja ja neuvoja, niin että
 näkisimme kaikki käyvän järjestyk-
 sessä. Tähän lausuin, saapuville tul-
 leen pankkivaltuusmiesten puheen-
 johtajan tohtori Edvard Gyllingin
 läsnäollessa, pankkivaltuusmiehe-
 nä panevani gyrykän vastalauseen
 Suomen Eduskunnan pankkiin mur-
 tautumisista ja sen varojen anasta-
 mista vastaan, ilmoittaen että minulla

ei ollut mitään oikeutta Suomen Pankin varojen luovuttamiseen, ja että sentähden, vaikka minut aseellisella väkivallalla voitiin pitää saapurilla, en voinut ryhtyä tällaisen inventauksen toimittamiseen tai siihen mitenkään avustamaan. Sen ohessa myöskin panin vastalauseen sitä vastaan, että minut, joka olin Suomen kansalainen ja kansan edustaja, oli laittomasti vangittuna pidätetty. Lausuntooni yhtyi ylikamreeri Mannelin.

Toimitus salissa pidätettyinä ylikamreeri Mannelin ja minä huomasimme ryhdyttävän murtautumaan johtokunnan huonessa olevaan holviin ja lähes kahden tunnin työn jälkeen tuotun luultavasti sieltä saadut avaimet, joilla avattiin kolme toimitussalissa olevaa kassaa. Niissä alettiin toimittaa inventausta, ensin tohtori Gylling yhdessä ja myöhemmin edustaja F. C. Kellosalmi toisessa sekä pankkivaltuusmies S. Huotari kolmannessa kassassa, kukin meil-

le tuntemattoman miehen kanssa mutta me ylikamreeri Kannelinin kanssa edelleenkin kieltäydyimme mitenkään toimitukseen osaa ottamasta. Vihdoin meidät, uudistettujen vaatimuksiemme jälkeen, lähes kello 5 iltapäivällä päästettiin lähtemään aseellisen punakaartilaisen saattamana ja pääsimme pankin portilla vapaiksi.

Kun Suomen Pankkia aseelliseen väkivaltaan nojaten pitävät hallussaan, sen varoja käyttävät ja sen virkamiesten muka vieraapanosta määräävät muut kuin siihen laillisesti oikeutetut, katson olevani estetty pankkivaltuusmiehen toiminta suorittamasta, kunnes Suomen Pankki taas voi laillisen yhteiskuntajärjestyksen turvissa toimia vapaasti toimivan eduskunnan hoidon ja takuun alaisena."

Herra Bloranta ilmoitti yhteyvänsä puheenjohtaja herran Gyllingin käsitykseen, että pankkivaltuusmiehet voisivat ryhtyä toimiin pankin hoidon järjestämiseksi.

Tämän jälkeen poistuivat herrat
Palmin ja Ståhlberg. Kun kokous näin
ollen si enään ollut päätösvaltainen,
päätivät jällellä olevat valtuusmie-
het, että uusi kokous oli kutsuttava
kokoon 8 päiväksi helmikuuta.

Pöytäkirjan vakaudeksi: